

Peter Voulkos

TEXT: CATERINA ROMA · FOTOS: AMERICAN CRAFT COUNCIL

Voulkos va ser un dels grans ceramistes de l'expressionisme abstracte, trencador, innovador i de gran potència creativa, així com un dels precursors de la primera revolució artística pròpiament nord-americana.

Pioner i visionari, fou catalitzador del gran canvi que va viure la ceràmica estatunidenca dels anys cinquanta: de la peça utilitària a l'escultura. Poc a poc, la seva obra va anar difuminant una distinció que semblava inamovible fins aquell moment, i va acabar per unir els dos conceptes, alliberant-se de les etiquetes que fins aleshores encotillaven l'ofici. Podia ser la ceràmica un material escultòric?

Fill d'immigrants grecs, va començar a dedicar-se a la ceràmica des de jove: després de formar part del cos d'aviació durant la Segona Guerra Mundial, va estudiar pintura i gravat a la Universitat de Montana, on va entrar en contacte amb la ceràmica, que de seguida va esdevenir la seva passió. Va graduar-se a la Universitat de Califòrnia i va tornar a Montana per dedicar-se a la producció de ceràmica funcional.

Uns anys més tard, el 1953 va tenir lloc el gran canvi en la seva trajectòria artística: fou durant un curs d'estiu que va impartir al Black Mountain College de Ashville, a Carolina del Nord. Allí va entrar en contacte amb artistes de l'expressionisme abstracte: una coneixença que va donar ales a la seva creativitat. A partir d'aquell moment va començar a experimentar amb noves tècniques de tractament de l'argila: va bandejar les tècniques tradicionals que havia emprat fins aleshores, de peça tornejada i esmaltada, per desenvolupar una obra que emfatit-

zés el procés de creació per sobre de la peça acabada -l'expressivitat, l'espontaneïtat, el traç... tota gestualitat que posés en evidència la intenció. Així, la matèria podia convertir-se en una lectura de la ment de l'artista durant la creació. Buscava peces que permetessin endevinar el procés, la dinàmica de treball, el desenvolupament del procés creatiu, i que acabés per esvaïr del tot aquesta idea de la peça acabada, tot jugant amb la frontera entre la intenció i l'atzar.

Una expressivitat que Voulkos cercava en els camins del zen i la psicoanàlisi, a més de la droga, tal com també feien els seus col·legues pintors de l'expressionisme abstracte de la Costa Est. Les seves obres, fetes de gres, eren de planxa i torn: esquinçava i tornava a unir, construint nous formats, sobrepasant la visió tradicional del gerro i dotant-lo d'un significat completament innovador.

A mitjan dels anys 50 havia construït un llenguatge expressiu completament nou en ceràmica, emprant recursos que fins aleshores havien estat restringits a les considerades "arts majors", com l'escultura o la pintura contemporània: tall, raspat, pessic, esquinçat... acabat amb engalbes o pintures epoxy que ressaltaven la superfície amb pinzellades de gestos expressius.

Més tard, a finals dels setanta, va afegir un nou element d'expressió al seu treball. Peter Callas va construir el primer forn de llenya dels Estats Units, i va introduir Voulkos a l'estètica de la cuita amb efecte de flama i cendra. A partir d'aquell moment, la major part de les seves peces varen ser cuites al forn de Callas, donant una volta més a la buscada espontaneïtat del procés creatiu.

L'artista va crear escola, i no només per la seva trajectòria artística sinó també per la seva faceta com a docent. Va fundar el Departament de Ceràmica a la Universitat de Berkley, Califòrnia, on als seus estudiants només se'ls permetia construir una tetera "Si no funciona", es deia.

Peter Voulkos va morir al febrer del 2015, després d'una vida dedicada a la ceràmica, per la qual va ser guardonat amb nombrosos premis i beques. La seva obra es troba als grans museus i a les millors col·leccions de ceràmica del món. ●